

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Budoucnost EU: přínos pro občany a respektování evropských hodnot**

**(průzkumné stanovisko na žádost rumunského předsednictví Rady Evropské unie)**

(2019/C 228/08)

Zpravodaj: **Mihai IVAȘCU**

Spoluzpravodaj: **Stéphane BUFFETAUT**

|                                  |                                                                            |
|----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| Konzultace                       | rumunské předsednictví Rady, 20. 9. 2018                                   |
| Právní základ                    | článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie                               |
| Odpovědný podvýbor               | podvýbor Budoucnost EU: přínos pro občany a respektování evropských hodnot |
| Přijato na plenárním zasedání    | 20. 3. 2019                                                                |
| Plenární zasedání č.             | 542                                                                        |
| Výsledek hlasování               | 147/6/9                                                                    |
| (pro/proti/zdrželi se hlasování) |                                                                            |

**1. Závěry a doporučení**

1.1 Více než 60 let od podpisu Římské smlouvy by mělo 28 členských států v květnu 2019 v Sibiu zaujmout politický postoj k budoucnosti EU.

1.2 Hodnotami, o něž se EU opírá, jsou lidská důstojnost a lidská práva, demokracie, svoboda, sociální spravedlnost, rovnost, dělba moci a právní stát. Musí zůstat nedotknutelné a představovat výchozí bod pro reformu EU a přijetí politického rozhodnutí v Sibiu.

1.3 Jedním z nejdůležitějších dokumentů, které zaručují práva našich občanů, je Listina základních práv Evropské unie. Významná politická rozhodnutí, například ohledně vylepšení Smluv, ji musí zohlednit a začlenit do nového znění.

1.4 Evropský projekt přinesl nejdelší období míru v historii našeho kontinentu, dal vzniknout regionu, který se těší nebývalému bohatství a společenskému rozvoji, usnadnil volný pohyb osob, zboží a služeb a vytvořil největší jednotný trh na světě. To vše zajišťuje evropským občanům ve srovnání s většinou jiných částí světa výrazně vyšší životní úroveň, sociální zabezpečení a lepší příležitosti.

1.5 Tyto a další přínosy jsou někdy považovány za samozřejmost nebo jsou populistickými a euroskeptickými hnutími bagatelizovány. Nikdy by se nemělo zapomínat na to, za co všechno Evropské unii vdčíme:

- volný pohyb osob, zboží, kapitálu a služeb;
- největší jednotný trh na světě;
- užší hospodářské propojení a volný a bezproblémový obchod;
- společné obchodní dohody, vyjednané pro všechny členské státy ze silné pozice;
- vysoce kvalitní a lepší sociální zabezpečení po vzoru evropského pilíře sociálních práv;
- evropský sociální model;

- užší spolupráce zpravodajských služeb a armád a prosazování práva;
- vyšší normy v oblasti životního prostředí, kvality ovzduší a vody;
- ochrana základního práva občanů na soukromí v digitálním prostředí;
- vyšší zdravotní a bezpečnostní normy;
- systémy vzájemné zdravotní péče v celé Unii;
- předpisy a politiky proti diskriminaci, zejména pokud jde o menšiny a ženy;
- mimořádné vzdělávací příležitosti díky výměnným programům, jako je Erasmus+;
- atd.

1.6 Unie musí usilovat o větší sbližování svých regionů nebo členských států. Sbližování a současné zlepšování životních a pracovních podmínek vycházející z udržitelného růstu je rozhodující pro zlepšení fungování jednotného trhu a snížení nerovností, chudoby a sociálního vyloučení.

1.7 Občané EU musí opět nabýt pocit, že opatření na evropské úrovni neznamenají zřeknutí se vnitrostátních politik, a uznat, že některé projekty přinesly lepší výsledky, když se o nich rozhodovalo společně. Stejná pravidla a rovné příležitosti pro všechny členské státy a občany by měly být nedotknutelné. Evropský model zaručuje svobodu a svrchovanost v globalizovaném světě.

1.8 Přijetí eura by při budování EU mělo být prioritou a eurozóna může plně využít svůj potenciál pouze tehdy, když k ní přistoupí všechny členské státy. Modernizovaný Evropský mechanismus stability (ESM) může hrát spolu se silnou hospodářskou a měnovou unií významnější úlohu při dosahování politické odpovědnosti a větší fiskální odpovědnosti. Kromě toho musí členské státy EU přijmout okamžitá a rozhodná opatření zaměřená na zvýšení odolnosti EU pro případ, že by mělo dojít k další hospodářské a finanční krizi.

1.9 EHSV se domnívá, že významné investice do výzkumu a vývoje, nabídky dovedností a infrastruktury, pokud chce využít svých konkurenčních výhod. Evropa musí řešit svůj problém klesající a stárnoucí populace, neboť má dopad na nabídku pracovní síly. Migrační strategie však musí provázet solidní politika v oblasti přijímání a podpory začleňování, zaměřená na zamezení sociálním a společenským problémům. Má-li EU zůstat konkurenceschopná, musí řešit nedostatek pracovních sil i nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Evropa potřebuje řádně řízenou migrační politiku, aby připravila pracovní sílu na dovednosti, jež vyžadují nové technologie, a zároveň podpořila růst a rozvoj společností. Pro evropské pracovníky je třeba zajistit programy školení, rekvalifikace, rozšiřování dovedností a celoživotního učení, aby mohli požívat všech výhod plynoucích z technologických změn.

1.10 V posledních letech se začaly objevovat protekcionistické tendence a hrozily obchodní války. EHSV se domnívá, že by EU měla i nadále prosazovat volný, spravedlivý a udržitelný mnohostranný obchodní systém a obchodní dohody, které respektují sociální práva, práva spotřebitelů a environmentální práva, přičemž musí pomáhat podnikům růst a vyvíjet se. Protekcionismus by občanům neprospíval. EU hraje rovněž důležitou úlohu v reformě Světové obchodní organizace.

1.11 Je třeba dosáhnout zdravého hospodářského růstu se stabilním sociálním aspektem. Jednou z hlavních hybných sil sociální soudržnosti je evropský pilíř sociálních práv. Mělo by být urychleno jeho provádění na vnitrostátní úrovni, do něhož by měly být zapojeny všechny příslušné organizace občanské společnosti. Sociální partneři a další organizace občanské společnosti jsou klíčovými aktéry evropského demokratického projektu.

1.12 EHSV se domnívá, že by všem občanům EU měly být poskytnuty stejné příležitosti a stejné zacházení na trhu práce. Zároveň s podporou spravedlivé mobility by občané měli také mít přístup ke kvalitnímu zaměstnání a důstojné životní úrovni tam, kde žijí, aby se zabránilo odlivu mozků a sociálnímu dumpingu.

1.13 Změna klimatu a problematika životního prostředí vyvolávají u občanů EU stále větší obavy. EHSV v několika svých stanoviscích ukázal, že Evropa může a musí splnit cíle udržitelnosti. Dále je nezbytné dodržovat závazky přijaté v rámci různých dohod o klimatu, biologické rozmanitosti a vodě. EU může být motorem ekologické transformace a při tom v rámci spravedlivého přechodu zachovat sociální soudržnost a začleňování všech.

1.14 EHSV se domnívá, že pro budoucnost Evropské unie jsou důležité aktivní programy, které by usnadnily vzdělávání mladých lidí a jejich začleňování do trhu práce. Je nutné podporovat programy jako Erasmus+, aby byli mladí lidé vybaveni znalostmi, dovednostmi a kompetencemi. EHSV se domnívá, že vedle těchto programů je zároveň zapotřebí ihned vypracovat další podobné programy na podporu osob s omezenějšími ekonomickými zdroji. Rozhodující význam má zvyšování povědomí občanů o těchto programech a neustálé prosazování přímých výhod plynoucích z členství v EU. Navíc by program Erasmus+ mohl a měl být využíván mj. k zajišťování kvality ve vysokoškolském vzdělávání v Africe, aby byli mladí lidé na obou kontinentech vybaveni znalostmi, dovednostmi a kompetencemi.

1.15 Problémy spojené s vnější bezpečností značně vzrostly, ale jednotlivé členské státy, které přidělují různé finanční prostředky a mají různé názory na použití vojenské síly, je vnímají různě. EHSV je přesvědčen, že EU musí reagovat společně a koordinovaně, a dokázat tak svým občanům, že dokáže úspěšně zajistit bezpečnost. Pro bezpečnost občanů mají stejný význam také opatření, která v novém digitálním prostředí předcházejí kybernetické kriminalitě.

1.16 Těžký úděl tisíců migrantů, kteří prchají před válkami a chudobou a riskují při tom při plavbě přes Středozemní moře svůj život, byl šokující. Politické důsledky vzbudily dojem, že EU neví, jak takovou krizi řešit. EHSV vítá záměr Komise vypracovat komplexní společnou migrační politiku, která Evropské unii pomůže využít příležitostí, jež migrace nabízí, a zároveň řešit problémy.

1.17 Evropané často považují pozitivní dopady členství v EU za samozřejmé nebo je přisuzují vnitrostátním vládám, zatímco mnohé problémy se dávají za vinu evropským orgánům a institucím. EHSV se domnívá, že je tomu tak kvůli nedostatečnému šíření informací o tom, co členství v EU jejím občanům nabízí, a EU a členské státy by proto měly vyvíjet podstatně větší úsilí o lepší informovanost o evropských politikách, záměrech a cílech.

1.18 Cesta vpřed vyžaduje poskytování většího množství prostředků na komunikaci při využívání všech dostupných kanálů: na evropské i vnitrostátní úrovni, ale i na úrovni sociálních partnerů a dalších subjektů zastupujících organizovanou občanskou společnost. Občané musí být vždy informováni o přínosech, které pro ně z členství EU vyplývají, a zároveň nesmí zapomenout, jaký byl život bez Unie, totiž plný válek, konfliktů a hospodářských problémů.

1.19 Má-li se EU přiblížit svým občanům, musí jim neustále naslouchat, pochopit hlavní očekávání Evropanů a snažit se podle toho jednat. EHSV se proto domnívá, že je třeba podporovat komunikaci, platformy pro spolupráci a veřejné konzultace, co nejčastěji je využívat a zapojit do nich všechny členské státy.

1.20 Další důležitou výzvou ve světě, kde nesprávné a zavádějící informace a dezinformace představují rostoucí trend, je boj proti falešným zprávám. EHSV proto požaduje přijmout společná a rozhodná opatření zaměřená na zvýšení analytických schopností občanů a zároveň zachovat svobodu projevu, předcházet šíření falešných zpráv a vytvářet nástroje k ověřování faktů.

## 2. Úvod

2.1 Článek 3 Smlouvy o Evropské unii stanoví: „Cílem Unie je podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel.“ Evropská unie vznikla jako projekt, jehož cílem bylo zaručit mír a který se vyvinul v největší jednotný trh na světě s volným pohybem kapitálu, zboží a služeb a především volným pohybem občanů. Tento sen vyvstal z popela dvou světových válek, zajistil rozvoj na celém kontinentu a přinesl nejdelší období míru v historii.

2.2 Nyní, v roce 2019, v roce voleb do Evropského parlamentu a zásadních změn v Unii, musí všichni evropští aktéři ukázat své odhodlání zajistit jednotu, prosperitu a blahobyt svých občanů, a to prostřednictvím ochrany demokracie, lidských práv, dělby moci, právního státu a evropského sociálního modelu <sup>(1)</sup>.

2.3 V Listině základních práv Evropské unie <sup>(2)</sup> jsou zakotvena určitá politická, sociální a ekonomická práva občanů v celé EU. Listina byla ratifikována v roce 2000 a doplnila jeden důležitý prvek, který Smlouvy do té doby opomíjely: povinnost EU jednat a přijímat právní předpisy v souladu s právy a hodnotami zakotvenými v sedmi hlavách Listiny: důstojnost, svobody, rovnost, solidarity, občanská práva, soudnictví a obecná ustanovení.

2.4 Přestože jsou přínosy pro evropské občany zjevné, někteří o nich bohužel zřejmě neví, nebo je dokonce zpochybňují, a v posledních několika letech roste v jednotlivých členských státech napětí a na cestu vpřed panují různé názory. To samozřejmě vyvolává otázky jako: Jaká by měla být budoucnost Evropské unie? Měli bychom spolupracovat více, nebo méně? Jak by měla být nastavena vyváženost mezi různými projekty spolupráce, aby ji členské státy byly ochotny přijmout? Různé politické síly, v neposlední řadě i v zakládajících členských státech EU, zpochybňují směřování, řízení, ba dokonce i samotný princip evropské integrace.

2.5 Tento politický mezník přichází ve stejné době, kdy znovu roste důvěra v EU <sup>(3)</sup>, a to po dlouhodobé fázi nedůvěry ve způsob, jakým evropské orgány a instituce pracují. Nedávné problémy – ať už finanční krize nebo krize eurozóny, situace v oblasti migrace či brexit – ukázaly, jak zranitelné jsou orgány a instituce EU vůči přesouvání viny. Euroskeptická hnutí využila nedávné události k prosazování svých programů, bez ohledu na to, zda byla EU na vině či nikoli. Populistické politické strany, které se v několika členských státech dostaly k moci, zpochybňují přínosy EU nebo o Unii šíří nesprávné informace.

### 3. Přínosy pro evropské občany

3.1 Hospodářská propojenost, větší spolupráce v oblasti sociálních věcí a na politické úrovni a volný pohyb vedly k tomu, že v Evropě je již válka v podstatě nemyslitelná a že zažíváme nejdelší období míru v historii kontinentu.

3.2 Evropský jednotný trh umožnil volný a bezproblémový obchod mezi členskými státy, a přispívá tak k hospodářské prosperitě, blahobytu a jedné z nejvyšších životních úrovní na světě. Tím však nezmizely sociální ani územní nerovnosti.

3.3 Evropa se jakožto jednotný hospodářský vyjednavac stala velmi vlivným hráčem na mezinárodní scéně a je schopna vyjednat strategické obchodní dohody a ovlivňovat hospodářskou politiku na celosvětové úrovni. Díky většímu propojení a nižším provozním nákladům pro podniky vznikají nová pracovní místa.

3.4 Volný pohyb občanů v celé EU pomohl odstranit nedůvěru mezi národy a vytvořil nesčetné možnosti v oblasti vzdělávání a pracovní příležitosti. Občané mohou pracovat, žít nebo odejít do důchodu v kterémkoli členském státě. Není neobvyklé, aby například Rumun, který studoval ve Velké Británii, pracoval v Belgii, ale žil v Nizozemsku.

3.5 Pro občany bylo přínosem také vytvoření společného prostoru svobody, bezpečnosti a práva, neboť v evropských zemích existuje forma vzájemné ochrany. EU poskytuje takovou úroveň bezpečnosti, která místním zpravodajským službám a donucovacím orgánům umožňuje přístup k lepším prostředkům ke sdílení údajů a informačním zdrojům.

3.6 Od svého vzniku usiluje EU ve všech svých podobách o zlepšení životního prostředí. Díky koordinovanému úsilí a regulaci na úrovni Unie se například od padesátých let 20. století na celém kontinentu výrazně zlepšila kvalita ovzduší a vody.

3.7 V digitálním věku se v EU důsledně chrání soukromí. V této souvislosti bylo nedávno přijato obecné nařízení o ochraně osobních údajů, které je jedním z nejrozsáhlejších právních předpisů upravujících ochranu údajů na světě a chrání základní právo občanů na soukromí.

3.8 EU má také jeden z nejpřísnějších režimů v oblasti bezpečnosti výrobků a potravin na světě. Vnitrostátní orgány zasílají informace o nebezpečných výrobcích, které byly na trhu zjištěny, do systému rychlého varování pro nebezpečné nepotravinářské výrobky. EU se rovněž zavázala k odhalování nebezpečných výrobků před jejich prodejem spotřebitelům. V EU musí zaměstnavatelé zaručit zdraví a bezpečnost pracovníků ve všech aspektech jejich práce.

<sup>(1)</sup> Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 1.

<sup>(2)</sup> Úř. věst. C 326, 26.10.2012, s. 391.

<sup>(3)</sup> Tisková zpráva Evropského parlamentu, 23. května 2018.

3.9 Občané EU požívají výhod vzájemné zdravotní péče v kterémkoli členském státě EU. Tato práva platí jak při krátkých cestách během dovolené nebo studijního pobytu v zahraničí, tak při trvalém pobytu v jiném členském státě EU nebo cestách do jiného členského státu EU výhradně za účelem lékařského ošetření.

3.10 Všichni občané EU mají právo volit a být voleni ve volbách do Evropského parlamentu nebo ve volbách do zastupitelstev obcí v členském státě EU, v němž mají bydliště, a to za stejných podmínek jako státní příslušníci dané země. Kromě toho mají občané EU právo být zaměstnáváni za stejných podmínek jako státní příslušníci země, v níž hledají práci, přičemž od nich nelze požadovat, aby splňovali jakékoli další požadavky.

3.11 Občané EU mohou v jakémkoli členském státě EU, na Islandu, v Norsku nebo v Lichtenštejnsku rychle a snadno zakládat společnosti a pobočky stávajících společností se sídlem v EU. Dále existuje řada různých fondů a iniciativ EU na podporu nově zakládaných podniků a malých a středních podniků.

3.12 Evropský sociální model přispívá ke zlepšování životních a pracovních podmínek velké části obyvatelstva EU. Nedávné zavedení evropského pilíře sociálních práv by tomu mělo pomoci.

3.13 EU je pionýrem v prosazování stejné ekonomické nezávislosti žen i mužů. Unie neustále vyvíjí značné úsilí o dosažení pokroku v rovnosti žen a mužů, odstranění rozdílů v odměňování a zavádění účinných předpisů a politik proti diskriminaci.

3.14 Proces přistoupení k EU a vyhlídka na členství v Unii podpořily v Evropě budování fungujících tržních hospodářství, zvýšily sociální standardy a vytvořily stabilní demokratické instituce.

3.15 Občané EU mají právo na diplomatickou nebo konzulární ochranu kterékoli jiné země EU, pokud se nacházejí na území třetí země, kde členský stát, jehož je státním příslušníkem, nemá své zastoupení. Toto právo je zakotveno v článku 46 Listiny základních práv. Existují pouze tři země, v nichž mají diplomatické zastoupení všechny členské státy: Spojené státy americké, Čína a Rusko. V naléhavých případech musí členské státy EU pomoci občanům EU s evakuací tak, jako by se jednalo o jejich vlastní státní příslušníky. Tato ochrana se vztahuje i na běžné situace, jako je zcizení cestovního pasu, vážná nehoda nebo nemoc.

3.16 Evropská unie důrazně podporuje vzdělávání. Celosvětově známý výměnný program Erasmus+ umožňuje studentům a akademickým pracovníkům zvyšovat své dovednosti a šance na získání zaměstnání díky poznání akademického života v jiné zemi. Od roku 2014 využily této příležitosti více než 3 miliony lidí. Výměny názorů a kulturní výměny navíc lidi propojují a pomáhají utvářet evropskou identitu.

#### 4. Evropské hodnoty a základní práva

4.1 EHSV je přesvědčen, že v zájmu maximální ochrany zájmů našich občanů musí být Listina základních práv zohledněna při každé reformě smluv a žádný členský stát nesmí mít možnost ji neprosazovat. V současné době je Listina podle Lisabonské smlouvy nezávislým dokumentem a pro Spojené království a Polsko není závazná.

4.2 Evropa sice čelí řadě výzev a vždy je potřeba rozhodovat společně, ale o hodnotách, které jsou zakotveny ve smlouvách a na nichž byla EU postavena, nelze vyjednávat a musí představovat výchozí bod každé nové struktury EU: úcta k lidské důstojnosti a lidským právům, demokracie, svoboda, rovnost, dělba moci a právní stát.

4.3 Rovné zacházení a stejná pravidla pro občany EU by nikdy neměly být předmětem vyjednávání a EU v tomto směru učinila velké a zbytečné kompromisy: víza do USA jen pro některé členské státy, dvojí normy kvality potravin atd. EU musí usilovat o to, aby chránila zájmy všech svých občanů bez ohledu na jejich státní příslušnost.

4.4 EHSV zastává názor, že opatření na evropské úrovni neznamenají zřeknutí se vnitrostátních zájmů, ani že na sebe evropské a vnitrostátní zájmy narážejí. Znamená to prostě, že některých věcí lze lépe dosáhnout společně. Ať už se Unie vydá jakýmkoli směrem, musí počítat s významnými reformami a jasnými pravidly správy Unie, a řešit tak stávající politické napětí a rostoucí rozmanitost. Evropský model zaručuje svobodu a svrchovanost v globalizovaném světě. Občané mají z členství v EU prospěch, protože jim poskytuje právní prostor k možnostem a stejná pravidla pro všechny, přičemž nekompromisně zakazuje jakoukoli diskriminaci na základě státní příslušnosti.

4.5 Těžký úděl tisíců migrantů, kteří prchají před válkami a chudobou a riskují při tom při plavbě přes Středozemní moře svůj život, byl šokující. Politické důsledky vzbudily mylný dojem, že EU neví, jak takovou krizi řešit. EHSV vítá záměr Komise vypracovat komplexní společnou migrační politiku, která Evropské unii pomůže využít příležitostí, jež migrace nabízí, a zároveň řešit problémy. Výbor zejména podporuje novou politiku Komise, jejímž cílem je zachovat v době demografického poklesu přitažlivost Evropy jakožto destinace pro migranty a zároveň snížit motivaci k nelegální migraci. To vyžaduje také solidní politiky v oblasti přijímání a podpory začleňování.

4.6 Největší výzvou pro EU je, aby byla i nadále Unií, která brání své občany a chrání a posiluje je. Proto musí nabízet řešení pro otázky, kterých se lidé skutečně obávají: „Výbor je i nadále přesvědčen, že je možné dosáhnout lepší budoucnosti a že silnější EU může pomoci lépe usměrňovat globalizaci a digitalizaci tak, aby zajistila dobré vyhlídky pro všechny občany.“<sup>(4)</sup>

4.7 Zakladatelé evropského projektu uznali, že cesta k dosažení srovnatelné úrovně legitimacy jako v zavedených demokraciích jednotlivých členských států je dlouhá. Kus této cesty již sice máme za sebou, ale každá nová smlouva musí zajistit větší transparentnost a demokratickou kontrolu, aby byla v očích veřejnosti co nejlegitimnější. Kromě toho je třeba zajistit, aby členské státy více dodržovaly právní předpisy Evropské unie.

## 5. Udržitelný hospodářský rozvoj

5.1 EU má největší jednotný trh na světě a druhou nejpoužívanější měnu. Je největší obchodní velmocí, jejíž podíl na světovém dovozu a vývozu činí 16,5 %<sup>(5)</sup>, a největším dárce rozvojové a humanitární pomoci. Mimo jiné díky Horizontu 2020, největšímu mezinárodnímu výzkumnému programu na světě, je Evropa na předním místě v oblasti inovací. Hospodářská soutěž se Spojenými státy a Asií se nicméně zdá být tvrdší než kdy jindy. Jedno je jasné: žádný členský stát nemůže hrát sám na světové scéně hlavní roli.

5.2 Euro existuje už téměř 20 let a jeho potenciál lze plně využít jen za předpokladu, že ho zavedou všechny členské státy a bude dokončena hospodářská a měnová unie. To by znamenalo přijetí jasných pravidel všemi a platných pro všechny, posílení úlohy Evropského mechanismu stability, aby byla stejně důležitá jako úloha MMF na mezinárodní úrovni, a také politickou odpovědnost a posílení fiskálních rad<sup>(6)</sup>. Přijetí eura by při budování EU mělo být prioritou.

5.3 EHSV v minulosti uvedl, že reakce EU na finanční krizi byla pomalá a že hospodářská a měnová unie vyžaduje reformy<sup>(7)</sup>. Od té doby je vyvíjeno nepřetržité úsilí o reformy a o dokončení bankovní unie a unie kapitálových trhů. Stejně jako v minulosti<sup>(8)</sup> vítá EHSV další upevnění trhu, ale varuje před vytvářením funkcí, kdy se příliš velká rozhodovací pravomoc soustředí v rukou malé skupiny lidí. Dokončená HMU by pro podniky a občany Evropské unie měla znamenat započítí nové éry jednotné měny, výrazně snížit transakční náklady a odstranit měnová rizika, zvýšit transparentnost cen při obchodování a zároveň snížit investiční rizika.

5.4 V neustále se měnícím světě se Evropa musí zaměřit na oblasti, jako jsou výzkum a vývoj, nabídka dovedností a infrastruktura, pokud chce využít svých konkurenčních výhod. Evropa musí řešit svůj problém klesající a stárnoucí populace, neboť má dopad na nabídku pracovní síly. Má-li EU zůstat konkurenceschopná, musí řešit nedostatek pracovních sil i nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Evropa potřebuje řádně řízenou migrační politiku a dlouhodobou perspektivu, aby mohla připravit pracovní síly na budoucí výzvy a pomáhat podnikům růst a vyvíjet se. Migrační strategie však musí provázet solidní politika zaměřená na zamezení sociálním a společenským problémům.

5.5 EHSV také v několika svých stanoviscích požadoval větší investice do infrastruktury a veřejných služeb a do projektů, které by vytvářely růst a blahobyt pro občany. EHSV rovněž vyjádřil „příznivý názor na společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob (CCCTB) i na zdanění finančních transakcí, paliv a emisí oxidu uhličitého, které by v případě jejich výběru na evropské úrovni mohly jak určit základ daně na nadnárodní úrovni, tak bránit globálním dopadům na životní prostředí“<sup>(9)</sup>. Tím by se snížilo vyhýbání se daňovým povinnostem a byla by zajištěna jednotnost fiskální politiky. EHSV také podotkl: „Zdá se, že Evropa má silné postavení v oblasti rostoucích inovativních firem zabývajících se vyspělými technologiemi, ale když tyto společnosti potřebují významné kapitálové investice, obvykle dojde k jejich úpadku.“<sup>(10)</sup>

<sup>(4)</sup> Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

<sup>(5)</sup> EU podle oblastí – Obchod.

<sup>(6)</sup> Nezávislé fiskální orgány.

<sup>(7)</sup> Úř. věst. C 227, 28.6.2018, s. 1.

<sup>(8)</sup> Úř. věst. C 262, 25.7.2018, s. 28.

<sup>(9)</sup> Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131.

<sup>(10)</sup> Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 79.

5.6 EU podepsala komplexní obchodní dohody, jejichž cílem je zvýšit obchod se zbožím a službami a zároveň chránit a posilovat práva pracovníků a zohlednit problémy v oblasti životního prostředí. V posledních několika letech se však objevily protekcionistické tendence a hrozily obchodní války. EU musí pokračovat ve své cestě podpory volného, spravedlivého a udržitelného mnohostranného obchodního systému a obchodních dohod, které respektují sociální práva, práva spotřebitelů a environmentální práva, přičemž musí pomáhat podnikům růst a vyvíjet se. Protekcionismus občanům neprospívá. Významnou úlohu bude v tomto ohledu hrát Světová obchodní organizace a je velmi důležité, aby se EU podílela na její reformě<sup>(11)</sup>. Uzavírání hranic a blokování obchodu nemůže být za žádných okolností cestou vpřed.

5.7 EHSV opakovaně doporučoval, aby se vzhledem k tomu, že celý svět je zasažen změnou klimatu, zlepšila ochrana biologické rozmanitosti a životně důležitých zdrojů, které jsou pro naši existenci nepostradatelné. EHSV upozorňuje na to, že ochrana biologické rozmanitosti je stejně důležitá jako předcházení změně klimatu. Požaduje větší politickou vůli a větší soudržnost právních předpisů upravujících tuto oblast, a proto doporučuje dát neprodleně k dispozici veškeré potřebné zdroje.

5.8 Podle EHSV musí být politika v oblasti změny klimatu založena na spravedlivém přechodu, který vyžaduje opatření ke zmírnění dopadů změny klimatu a také k náhradě škod a ztrát. Je třeba co nejvíce upřednostňovat model oběhového hospodářství a zdokonalit jeho právní rámec. Musí být prosazovány krátké dodavatelské řetězce, zejména v potravinářském odvětví, a je třeba dokončit přeformulování politik v oblasti mobility, aby byly účinnější a udržitelnější. Na konferenci o změně klimatu, které se konala v roce 2015 v Paříži, se EU jakožto jedna ze smluvních stran zavázala k plnění cílů v oblasti snižování globálního oteplování. EU již dosáhla značného pokroku a může přispět ke společnému úsilí o splnění závazků učiněných na konferenci COP 21 a řešit stávající potřeby. EHSV si nicméně všiml, že v řadě členských států existují studentská a mládežnická hnutí, která požadují přijetí více opatření na ochranu životního prostředí.

## 6. Sociální pokrok a vzdělávání

6.1 „V celosvětovém srovnání jsou evropské společnosti místem pro život vyznačujícím se prosperitou a blahobytem. Mají nejvyšší úroveň sociální ochrany na světě a v porovnání s ostatními zeměmi se řadí vysoko, pokud jde o blahobyt, lidský rozvoj a kvalitu života.“<sup>(12)</sup> Přesto sociální soudržnost všude v Unii narušují rostoucí nerovnosti a nesmírné rozdíly a naším cílem je rozdíly mezi jednotlivými členskými státy zmírnit. Sbližování a současné zlepšování životních a pracovních podmínek díky udržitelnému růstu povede ke zlepšení sociálních podmínek a snížení nerovností a mělo by se stát hlavním cílem pro budoucnost Evropy.

6.2 Důležitou hybnou silou sociálního pokroku musí být evropský pilíř sociálních práv, což je iniciativa prováděná v rámci komplexní a zastřešující strategie uskutečňování Agendy pro udržitelný rozvoj 2030, kterou EHSV důrazně podporuje. V zájmu zaručení úspěšné budoucnosti pro naše občany EHSV znovu zdůrazňuje své pevné odhodlání vynaložit veškeré úsilí na „zajištění „spravedlivého a skutečně celoevropského trhu práce“, vybudování „Evropy, která bude mít sociální rating AAA“, a obnovení sbližování v rámci eurozóny“<sup>(13)</sup>. Je zapotřebí urychlit provádění na vnitrostátní úrovni, které by mělo doprovázet povědomí o tom, že je třeba dosáhnout zdravého hospodářského růstu se stabilním sociálním aspektem. Důležitou úlohu hrají spolu s EU a členskými státy všechny příslušné organizace občanské společnosti. EHSV se domnívá, že pro blahobyt občanů EU je důležité, aby EU i nadále sledovala pokrok dosažený v rámci evropského semestru při provádění evropského pilíře sociálních práv, a to za plného zapojení sociálních partnerů a dalších organizací občanské společnosti.

6.3 Kromě toho EHSV opětovně zdůrazňuje, že by Evropská unie „měla v plném rozsahu využívat zkušeností a kapacit sociálních partnerů a dalších organizací občanské společnosti působících na místní, vnitrostátní a evropské úrovni tím, že je spolu s uživateli služeb a v souladu s jejich odlišnými rolami zapojí do plánování, provádění, sledování a hodnocení financování ze strany EU. Sociální partneři a další organizace občanské společnosti jsou klíčovými aktéry evropského demokratického projektu.“<sup>(14)</sup> EU by měla podporovat kolektivní vyjednávání a respektovat nezávislost sociálních partnerů.

6.4 Digitalizace, robotizace a umělá inteligence atd. vyžadují rychlou a udržitelnou reakci. Zároveň jsou naléhavě nutné rozsáhlé investice do kvalitního vzdělávání a výzkumu a vývoje, neboť EU na ně vynakládá podstatně nižší podíl HDP<sup>(15)</sup> než ostatní hospodářské velmoci, a hospodářství EU potřebuje pracovní síly, které budou mít správné dovednosti, aby obstály v měnícím se konkurenčním prostředí. To znamená, že odborná příprava, rekvalifikace, rozšiřování dovedností a programy celoživotního učení pro mladé lidi a dospělá jsou ve sdíleném zájmu a sdílené odpovědnosti nejen zaměstnavatelů a zaměstnanců, ale i EU, členských států, sociálních partnerů a dalších relevantních organizací občanské společnosti. Větší digitalizace hospodářství EU by měla probíhat v rámci spravedlivého přechodného rámce pro technologické změny, který zaručí, že povede k lepším životním a pracovním podmínkám, včetně vytváření kvalitních pracovních míst a spravedlivější společnosti.

<sup>(11)</sup> Úř. věst. C 159, 10.5.2019, s. 15.

<sup>(12)</sup> Diskusní dokument o sociálním rozměru Evropy.

<sup>(13)</sup> Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 10.

<sup>(14)</sup> Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 165.

<sup>(15)</sup> Údaje OECD, Gross domestic spending on R&D (Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj).

6.5 Na základě zásad evropského pilíře sociálních práv musí být nevyhnutelně přijata opatření k řešení budoucích problémů na trhu práce. Využívání příležitostí, které nabízí technologický pokrok, by proto mělo jít ruku v ruce s řešením výzev spojených s průmyslovými změnami a s transformací trhu práce. Pokud tyto problémy řešeny nebudou, hrozí velký odpor ke změnám nebo to, že velká část obyvatelstva z vývoje nových technologií nebude mít prospěch.

6.6 EHSV již požadoval, aby proti narůstající nerovnosti, chudobě a sociálnímu vyloučení bojovaly všechny zainteresované strany na všech úrovních. EHSV se domnívá, že je za tímto účelem nutné vynaložit další úsilí na definování společných zásad, norem, politik a strategií na patřičných úrovních s cílem dosáhnout většího sblížení mezd a zavedení minimální mzdy nebo jejího zvýšení na přiměřenou úroveň, přičemž musí být plně respektována nezávislost sociálních partnerů. Kromě toho je důležité zaručit, že se na všechny občany bude vztahovat minimální příjem. EHSV zdůrazňuje, že k řešení budoucích problémů je třeba navýšit finanční prostředky na sociální soudržnost a sociální investice <sup>(16)</sup>.

6.7 EHSV se domnívá, že by všem občanům EU měly být poskytnuty stejné příležitosti a stejné zacházení na trhu práce. Zároveň s podporou spravedlivé mobility by občané měli také mít přístup ke kvalitnímu zaměstnání a důstojné životní úrovni tam, kde žijí, aby se zabránilo odlivu mozků a sociálnímu dumpingu.

6.8 Budoucnost EU závisí na aktivních programech, které by usnadnily vzdělávání mladých lidí a jejich začleňování do trhu práce. Programy jako Erasmus+ či jeho předchůdce Erasmus měly neuvěřitelný vliv na utváření evropské identity a zároveň mladé lidi vybavily znalostmi, dovednostmi a kompetencemi. Záměr Komise zdvojnásobit jejich financování je jasným krokem vpřed. EHSV však další navýšení prostředků požadoval již v říjnu 2018 <sup>(17)</sup>. Takovýto druh programů musí pokračovat a být rozšířen na mladé lidi, kteří by jinak měli kvůli finančním potížím ztížený přístup ke kvalitnímu vzdělání a mezikulturnímu propojování.

6.9 Jak již EHSV uvedl ve svém předchozím stanovisku, domnívá se, že by strategie pro mládež „měla být více propojena se stávajícími programy EU, jako je Erasmus+, záruky pro mladé lidi a Evropský sbor solidarity“ a měla by „prosazovat také širší občanskou angažovanost (včetně účasti ve volbách), dobrovolnictví, nevládní organizace vedené mladými lidmi, demokracii na pracovišti a sociální dialog“ <sup>(18)</sup>. Je nesmírně důležité zvyšovat povědomí o těchto programech a neustále připomínat skutečnost, že představují přímou výhodu plynoucí z členství v EU.

6.10 EHSV zdůrazňuje význam subsidiarity a regionální správy při provádění politiky soudržnosti. Vzhledem k velkým rozdílům v blahobytu a v rozvoji mezi různými regiony, dokonce i v rámci jednotlivých členských států, je nanejvýš důležité, aby politiku prováděli ti, kdo nejlépe rozumí hlavním problémům, a jsou tudíž nejlépe připraveni jednat. Orgány a instituce EU musí i nadále poskytovat ochranu před všemi druhy diskriminace, rasismem, xenofobií a antisemitismem.

6.11 Evropský sociální model je ve světě jedinečný a je i nadále jedním z nejdůležitějších výdobytků pro evropské občany. EU musí spolu s členskými státy stavět na politických strategiích, které jej budou chránit, bránit a prosazovat a budou dále podporovat hospodářský pokrok a sociální soudržnost odporovat, přičemž je nutné mít na paměti, že základní práva musí jít ruku v ruce s právy sociálními.

## 7. Bezpečnost a obrana

7.1 Evropa je pozoruhodně svobodným a stabilním místem ve světě plném sporů a konfliktů. 15 z 25 nejpokojnějších zemí se nachází v EU. Teroristické útoky, oblasti bez vlády a nestabilní oblasti ve Středomoří a v subsaharské Africe a znovuoživající nepřátelské síly na východě však ukázaly, že musíme podniknout rozhodné kroky, abychom si mír a bezpečnost udrželi.

7.2 Ačkoli problémy spojené s vnitřní i vnější bezpečností skutečně značně vzrostly, jednotlivé členské státy, které na vnější hrozby nahlíží různě a přidělují na bezpečnost a obranu různé finanční prostředky a mají různé názory na použití vojenské síly, je vnímají různě. Vzhledem k tomu, že řada hrozeb, jimž čelíme, má nadnárodní rysy, se EHSV domnívá, že členské státy a EU musí spolupracovat co nejužší a směřovat ke společné a koordinované reakci, a dokázat tak našim spojencům, že dokážeme úspěšně zajistit bezpečnost.

<sup>(16)</sup> Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

<sup>(17)</sup> Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 194.

<sup>(18)</sup> Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 142.

7.3 Koordinované úsilí v oblasti obrany našim členským státům nejen zajišťuje věrohodnou tvrdou sílu, ale také pomáhá vytvářet pracovní místa v odvětvích vyspělých technologií a podporovat inovace a technologický rozvoj. EHSV vybízí členské státy a Evropskou komisi, aby podpořily společná opatření v této oblasti, zároveň však uznává, že určité kroky již byly podniknuty <sup>(19)</sup>.

7.4 Kybernetické útoky stojí celosvětově hospodářství každý rok odhadem 400 miliard eur <sup>(20)</sup> a představují skutečnou hrozbu pro soukromí a bezpečnost občanů. EHSV se domnívá, že by se EU měla zaměřit na zintenzivnění boje proti kybernetické špiónáži, kybernetickému terorismu a veškerým dalším formám kybernetické kriminality namířeným jak proti evropským občanům, tak i podnikům.

## 8. Komunikace s občany

8.1 Evropští občané často považují pozitivní dopady členství v EU za samozřejmé nebo je přisuzují vnitrostátním vládám, zatímco mnohé problémy se dávají za vinu evropské byrokracii a jejímu přílišnému vměšování. Příčinou je především nedostatečná komunikace a odtrženost od běžných občanů. EU a členské státy by proto měly vyvíjet podstatně větší úsilí o lepší informovanost o evropských politikách, záměrech a cílech.

8.2 EU musí poskytnout větší množství prostředků na komunikaci a musí využívat všech dostupných kanálů: nejen prostřednictvím členských států, ale i sociálních partnerů a dalších subjektů zastupujících organizovanou občanskou společnost. EU se musí více zaměřit na to, aby vedoucí představitelé i občané ujišťovala o jejich roli při zachování míru, stability a hospodářského a sociálního rozvoje, a používat k propagaci svých sdělení všechny úřední jazyky Evropské unie.

8.3 EHSV v roce 2012 zdůraznil, že „je pro zvýšení demokratické legitimacy Evropské unie v očích jejích občanů mimořádně důležité plně provést článek 11. Větší transparentnost, větší smysl pro převzetí odpovědnosti a větší účast občanů a organizované občanské společnosti jak na národní, tak i evropské úrovni koneckonců Evropě umožní odstranit extremismus, hájit její demokratické hodnoty a vytvořit „osudové společenství“.“ <sup>(21)</sup>

8.4 Pokud se chce EU přiblížit svým občanům (což se jí musí podařit, jinak jako celek selže), musí naslouchat a chápat, co občané skutečně chtějí, a snažit se podle toho jednat. Lidé chtějí ochranu, spravedlivá pravidla pro pracovníky a podniky, zdravé životní a pracovní podmínky a jasnou reakci na vnější výzvy. Aby toho Evropa dosáhla, musí být i nadále katalyzátorem hospodářského a sociálního rozvoje a demokratické stability a zajistit, aby si všichni byli vědomi svých závazků.

8.5 Řada subjektů, včetně států, lobbistických skupin, sdělovacích prostředků a jednotlivců, stále častěji šíří nesprávné a zavádějící informace a dezinformace. Tyto praktiky jsou staré, ale rozvoj sociálních médií a jejich možnosti způsobil, že tento jev nalézá široké publikum. Nejlepším způsobem, jak se bránit falešným zprávám, je předkládat fakta a pomáhat lidem rozvíjet kritické myšlení. Vždy však musí být respektována svoboda názoru a projevu a musí být potírány lži.

8.6 Měly by být podporovány platformy pro komunikaci a spolupráci, do nichž by se měly zapojit všechny členské státy. To, co funguje v jednom členském státě, může fungovat i v jiném, a výsledky výzkumu v jednom členském státě může jiný stát využít nebo zdokonalit.

V Bruselu dne 20. března 2019.

*předseda*

*Evropského hospodářského a sociálního výboru*

Luca JAHIER

<sup>(19)</sup> Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 58.

<sup>(20)</sup> Reforma v oblasti evropské kybernetické bezpečnosti.

<sup>(21)</sup> Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 8.

## PŘÍLOHA

Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu diskuse zamítnuty, obdržely však nejméně jednu čtvrtinu hlasů pro:

**Pozměňovací návrh 12****Odstavec 5.5**

Změnit:

5.5 EHSV také v několika svých stanoviscích požadoval větší investice do infrastruktury a veřejných služeb a do projektů, které by vytvářely růst a blahobyt pro občany. EHSV rovněž vyjádřil svoji podporu zavedení komplexních opatření s cílem zabránit erozi základu daně a přesouvání zisku ze strany nadnárodních podniků, včetně zavedení společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB), a boji proti podvodům v oblasti DPH pomocí užší každodenní spolupráce mezi členskými státy, příznivý názor na společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob (CCCTB) i na zdanění finančních transakcí, paliv a emisí oxidu uhličitého, které by v případě jejich výběru na evropské úrovni mohly jak určit základ daně na nadnárodní úrovni, tak bránit globálním dopadům na životní prostředí <sup>(1)</sup>. Tím by se snížilo vyhýbání se daňovým povinnostem a byla by zajištěna jednotnost fiskální politiky. EHSV také podotknul: „Zdá se, že Evropa má silné postavení v oblasti rostoucích inovativních firem zabývajících se vyspělými technologiemi, ale když tyto společnosti potřebují významné kapitálové investice, obvykle dojde k jejich úpadku.“ <sup>(2)</sup>

**Odůvodnění**

V zájmu zamezení nedorozuměním by znění mělo být obecné povahy. Výbor se zatím nezabýval ani zdaněním nadnárodních podniků jakožto zdrojem vlastních příjmů EU, ani společným evropským základem daně pro paliva a emise oxidu uhličitého resp. jejich zdaněním. Daň z finančních transakcí by vedla ke snížení důchodů pro pracovníky a již mnoho let probíhající činnost Rady prostřednictvím posílené spolupráce se zcela zastavila. Připomínky podobné tomuto pozměňovacímu návrhu byly vyjádřeny ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Diskusní dokument o budoucnosti financí EU (COM(2017) 358 final) <sup>(3)</sup>.

Pozměňovací návrh byl zamítnut. Získal 76 hlasů pro, 98 hlasů bylo proti a 16 členů se zdrželo hlasování.

**Pozměňovací návrh 11****Odstavec 5.6**

Změnit:

5.6 EU podepsala komplexní obchodní dohody, například s Japonskem, jejichž cílem je zvýšit obchod se zbožím a službami a zároveň chránit a posilovat práva pracovníků a zohlednit problémy v oblasti životního prostředí. V posledních několika letech se však objevily protekcionistické tendence a hrozily obchodní války. EU musí pokračovat ve své cestě podpory volného, spravedlivého a udržitelného mnohostranného obchodního systému a obchodních dohod, které respektují sociální práva, práva spotřebitelů a environmentální práva, přičemž musí pomáhat podnikům růst a vyvíjet se. Protekcionismus občanům neprospívá. Významnou úlohu bude v tomto ohledu hrát Světová obchodní organizace a je velmi důležité, aby se EHSV podílel na její reformě <sup>(4)</sup>. Uzavírání hranic a blokování obchodu nemůže být za žádných okolností cestou vpřed.

**Odůvodnění**

Zlepšení srozumitelnosti uvedením konkrétního příkladu dohody EU o volném obchodu – odkazem na dohodu o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem.

<sup>(1)</sup> Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131.

<sup>(2)</sup> Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 79.

<sup>(3)</sup> Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131.

<sup>(4)</sup> Úř. věst. C 159, 10.5.2019, s. 15.

Jak známo, dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem vstoupila v platnost dne 1. února 2019 a pro obě strany jde o největší uzavřenou obchodní dohodu.

Týká se 640 milionů lidí v EU a v Japonsku, téměř třetiny světového HDP a 37 % světového obchodu.

Do Japonska vyváží 74 000 společností z EU a na vývoz z EU do Japonska je vázáno 600 000 pracovních míst. Dohoda přináší výhody i pro spotřebitele, protože budou mít větší výběr za nižší cenu. Kromě toho také vysílá jasný signál, že dvě ekonomiky, jež patří k největším na světě, důrazně podporují svobodný, spravedlivý obchod založený na pravidlech.

Pozměňovací návrh byl zamítnut. Získal 73 hlasů pro, 111 hlasů bylo proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

---